

“İNOVASYON” SİSTEMLERİ

İnovasyon Tanımından İnovasyon Politikalarına Geniş bir Perspektif

Yrd. Doç. Dr. Yasemin HANCIOĞLU

Prof. Dr. Özlem ATAY

DETAY
YAYINCILIK

Yrd. Doç. Dr. Yasemin HANCIOĞLU
Prof. Dr. Özlem ATAY

“İNOVASYON” SİSTEMLERİ

İnovasyon Tanımından İnovasyon Politikalarına Geniş Bir Perspektif

DETAY
YAYINCILIK

Ankara, 2017

DETAY YAYINLARI : 356

1. Baskı : Kasım 2017

ISBN : 978-605-2323-20-5

Yayıncı Sertifika No : 13188

Matbaa Sertifika No : 26649

© Detay Anatolia Akademik Yayıncılık Ltd. Şti.

Her hakkı saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince, 5 yıla kadar hapis ve adli para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi : Detay Yayıncılık

Kapak Tasarım : Detay Yayıncılık

Baskı ve Cilt : Bizim Büro Matbaacılık ve Basımevi

1. Sanayi Caddesi Sedef Sokak No: 6/1 İskitler-Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı

Yasemin Hancıoğlu ve Özlem Atay

İnovasyon Sistemleri İnovasyon Tanımından İnovasyon Politikalarına Geniş Bir Perspektif, 1. Baskı

ISBN: 978-605-2323-20-5 , vi + 154 sayfa, kaynakça var, dizin yok

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ

DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.

Adakale Sokak No: 14/1-5 Kızılay/ANKARA

Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42

Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

ÖNSÖZ

Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle bilginin akışındaki sınırların ortadan kalkması ve değişen rekabet anlayışı gerek işletmeler, gerekse de ülkeleri etkilemektedir. Değişen rekabet şartlarına ayak uydurabilmek amacıyla yeni arayışlar içine giren işletme ve ülkeler için tek çıkar yol inovasyondur. Literatür incelendiğinde bu kavramın gelişmiş ve bazı gelişmekte olan ülkeler tarafından daha fazla anlaşıldığı görülmektedir. Gelişmiş ve başarı ivmesini yakalayan pek çok gelişmekte olan ülke ulusal inovasyon sistemini kurarak işler hale getirmiştir. Ulusal inovasyon sistemini henüz tamamıyla kuramamış Türkiye’de bu kavramın ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasının çok önemli olduğu düşünülmektedir. Türkçe literatüre bakıldığında bu konuda bir boşluk olduğu görüldüğünden “İnovasyon Sistemleri” başlıklı bu kapsamlı çalışma yapılmıştır. Prof. Dr. Özlem ATAY’ın danışmanlığında, Yasemin HANCIOĞLU’nun 2016 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü’nde tamamladığı “Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Ulusal İnovasyon Sistemleri ve Politikaları: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme” başlıklı doktora tez çalışması geliştirilerek ve güncellenerek bu konuda büyük ihtiyaç duyulan temel kaynak kitap haline getirilmiştir. İnovasyon günümüzde birçok alanda çalışılan önemli bir konu haline gelmiştir. Lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin derslerinde faydalanabileceği ve uygulamacılara ışık tutacak bu çalışma inovasyonun tanımından başlayarak inovasyon kavramını geniş bir perspektifle ele almaktadır. Ayrıca, inovasyon sistemlerinin ortaya çıkışı, gelişimi ve çeşitleri ayrıntılı olarak incelenmektedir. İnovasyon kavramı anlaşılmadan bir işletmenin ya da ülkenin yeni ekonomiye ayak uydurması mümkün değildir. Bu kitap inovasyon kavramıyla ilgili kapsamlı bir bakış açısı sağlayarak okuyucuları bu konuda bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bir ülkenin istediği inovasyon kapasitesine erişebilmesinin ilk adımı da toplumda o konu ile ilgili bir bilincin oluşturulmasıdır.

Yrd. Doç. Dr. Yasemin HANCIOĞLU ve Prof. Dr. Özlem ATAY

Prof. Dr. Özlem ATAY: Özlem ATAY, 1984'de TED Ankara Kolejinden, 1988'de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümünden mezun olduktan sonra, Hacettepe Üniversitesi İşletme Bölümünde Yüksek Lisans, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümünde Doktora eğitimini tamamlamıştır. Akademik kariyerine paralel olarak, 1988 ve 1996 yılları arasında Milli Prodüktivite Merkezi'nde 'Uzman' olarak çalışmıştır. Almanya REFA Enstitüsü hocaları tarafından 'REFA İş Etüdü Öğretmeni' olarak yetiştirilmiştir. Bu dönemde, Türkiye'de sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinde faaliyet gösteren birçok işletmede verimlilik artırma teknikleri konusunda eğitim, danışmanlık ve araştırma çalışmaları yürütmüştür. 1996 yılından bu yana, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmakta ve halen 'Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı Başkanlığı' görevini sürdürmektedir. 1999 ve 2002 yılları arasında Bölüm Başkan Yardımcılığı yapmıştır. 2006 yılında Profesör olmuştur. Ankara Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi ile bazı özel ve kamu kuruluşlarında insan kaynakları geliştirme eğitim programlarına destek olmuştur. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde birçok ders (Management, Yönetim ve Organizasyon, İnsan Kaynakları Yönetimi, İşletme Politikası ve Stratejik Yönetim, Modern Yönetim Kuramı, Örgütsel Davranış, Örgüt Kuramı, Çokuluslu İşletmelerde Yönetim, Yönetim Bilimine Giriş, Türk İşletmelerinde Yönetim Uygulamaları, İşletme Yönetimi, Küreselleşme Sürecinde Yönetimsel İşlevlerde Farklılaşma, İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları, Yönetim ve Kadın, Yönetim) vermektedir. Uzmanlık alanları stratejik yönetim, yönetim ve organizasyon, örgütsel davranış, verimlilik artırma teknikleri, insan kaynakları yönetimi, kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyettir. Akademik hayatı boyunca TÜBİTAK, Dünya Bankası, Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara Üniversitesi ve YÖK'den birçok araştırma bursu kazanmıştır. 2000 yılında, Dünya Bankası bursunu kazanarak, İngiltere Londra'da London School of Economics, University of Hertfordshire ve Manchester'da Manchester School of Management Üniversitelerinde öğretim üyeleriyle ortak bilimsel çalışmalar yapmıştır. 2006 yılında Curtin University Graduate School of Business, Perth, Australia; 2008 yılında Aalborg University College of Business, Aalborg, Danimarka; 2011 yılında Valparaiso University College of Business Administration, Valparaiso, ABD; 2012-2013 akademik yılında Northern Illinois University College of Business, Management Department, DeKalb, ABD'de misafir öğretim üyesi olarak davet edilmiş, lisans ve yüksek lisans düzeyinde "Management and Organizational Behavior", "Principles of Management", "Management" derslerini vermiş ve yabancı meslektaşlarıyla kültürlerarası karşılaştırmalı birçok araştırma projesi gerçekleştirmiştir. Dört farklı uluslararası konferansta sunduğu tebliğlerle 2011'de "Best Paper Award", 2000'de "Award of Excellence", 2011'de "Success Award" ve 2017'de "Best Paper Award" ödüllerini kazanmıştır. Uzmanlık alanında çok sayıda kitap, makale, çeviri ve bildirileri bulunmaktadır. Ulusal ve uluslararası birçok bilimsel dergide hakemlik yapmakta ve Editörler Kurulu'nda yer almaktadır. İngilizce ve Almanca bilmektedir. 11 ülkeden kadın araştırmacıların yer aldığı Women in Higher Education Management (WHEM) Network'de Türkiye'yi temsil etmektedir.

Yrd. Doç. Dr. Yasemin HANCIOĞLU: 2008 yılında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünden bölüm birincisi, fakülte ikincisi olarak mezun oldu. 2010 yılında Ordu Üniversitesi Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2011 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalında yüksek lisans eğitimini "Örgütsel Kademelerin Kadın Yöneticilerin Kariyer Gelişimine Etkileri: Eskişehir Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma" teziyle tamamladı. Doktora eğitimini Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalında 2016 yılında "Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Ulusal İnovasyon Sistemleri ve Politikaları: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme" teziyle tamamladı. Doktora eğitimi süresi boyunca Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam etti. Halen Ordu Üniversitesi Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünde Yardımcı Doçent olarak görevini sürdürmektedir. Yazarın girişimcilik, inovasyon, stres yönetimi, kurumsal yönetim, iş tatmini, rekabet edebilirlik konuları ile ilgili ulusal ve uluslararası yayınları bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM İNOVASYON

1.1. İNOVASYONUN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	5
1.1.1. İnovasyon Kavramı	5
1.1.2. İnovasyonun Stratejik Önemi	16
1.1.3. İnovasyon Türleri	24
1.1.4. İnovasyon Süreci ve Yayınımı	33
1.1.5. İnovasyona Yönelik Teorik Yaklaşımlar	37
1.1.6. İnovasyonu Etkileyen Faktörler	41

İKİNCİ BÖLÜM İNOVASYON SİSTEMİ YAKLAŞIMI VE İNOVASYON POLİTİKALARI

2.1. İNOVASYON SİSTEMİ YAKLAŞIMI	47
2.2. İNOVASYON SİSTEMİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ	59
2.3. İNOVASYON SİSTEMİNİN TEMEL BİLEŞENLERİ VE ÖZELLİKLERİ	62
2.4. ULUSAL İNOVASYON SİSTEMİ	71

2.4.1. Ulusal İnovasyon Sisteminin Tanımı ve Genel Çerçevesi	71
2.4.2. Ulusal İnovasyon Sisteminin Başlıca Unsurları.....	80
2.4.3. Ulusal İnovasyon Sisteminin Başarısını Etkileyen Faktörler	92
2.5. ULUSAL İNOVASYON SİSTEMİ DIŞINDAKİ İNOVASYON SİSTEMLERİ	113
2.5.1. Bölgesel İnovasyon Sistemleri.....	113
2.5.2. Kümelenmeler	120
2.6. İNOVASYON POLİTİKASI TANIMI.....	123
2.7. İNOVASYON POLİTİKALARININ KURAMSAL TEMELİ.....	125
KAYNAKÇA	135